

התפיסה ואופן הערכת ציון פרויקט הגמר

חלק א'

הפקת סרטים במסגרת לימודי התיכון, מהווה אתגר עצום לתלמידים, למורים ולפיקוח כאחד. על פי רוב מדובר בהפקה חד פעמית של בוגרים, אשר לא יהפכו את היצירה הקולנועית לעיקר עיסוקם בחייהם הבוגרים.

אנו מתמודדים מול מציאות, שבה לא כל תלמידינו מגיעים אליה מבחירה, ומדובר ביוצרים צעירים מאוד עם נקודת מבט צרה וסטריאוטיפית.

עובדה זו מעמידה אותנו, המורים וצוות הפיקוח בפני אתגר עצום, בבואנו להעניק לתלמידינו כלים, מיומנויות ואהבה גדולה בבריאת עולם קולנועי אישי ומדוייק.

האתגר הבא, נעוץ ביכולתנו לגבש "סרגל" מדידה להערכת הפרוייקט, איכותו ומקצועיותו. נכון הוא שהערכת פרוייקטים אומנותיים היא סובייקטיבית וקשורה לנקודת המבט הנרטיבית של המתבונן. יחד עם זאת, אין זה סוד, שפרוייקטי הגמר זוכים במקרים רבים להערכה מקלה, אולי אף מקלה מדי.

לעיתים קרובות אנו צופים בסרטים המתאפיינים ב"חוסר" משווע, שבא לידי ביטוי בנגזרות שונות בפרוייקט הגמר, למשל: במחשבה צרה, בהחלטות שגויות, שיטחיות ובלתי מנומקות. במיומנות מקצועית דלה לעיתים רשלנית של חברי הצוות ובראשם של הבמאי, האמור לנצח על כל ההפקה ולנתבה למסלול הנכון, ובכל זאת זוכים אותם פרוייקטים לציון גבוהים יחסית. לעומתם אנו זוכים מעת לעת לפגוש בפרוייקטי גמר המעידים על ההיפך המוחלט. פרוייקטים המצטיינים באמירות רעננות ומקצועיות משובחות. ואף על פי כן פערי הציונים בין שני סוגי הפרוייקטים מצומצם למדי ואינו משקף כלל את הפער העצום שביניהם. עובדה זו יוצרת תחושה לא נוחה ובעייתית מאוד, משום שהיא פוגעת בערכים מקצועיים שכולנו חייבים לעמוד בהם.

מסמך זה נועד לתת מענה מקצועי ואחיד להערכת פרויקט הגמר, באמצעות המפתחות אשר מפורטים במסמך, יוכל הבוחן לבצע הבחנה ברורה באיכות פרויקט הגמר הנחלק לשלושה חלקים:

1. **פרויקט גמר מצטיין** - אשר טווח הציונים בו ינוע בין 85-95

2. **פרויקט גמר בינוני** - אשר טווח הציונים בו ינוע בין 65-85

3. **פרויקט גמר חלש** - אשר טווח הציונים בו ינוע בין 55-65

לתשומת לב: להלן **דרישות הסף** לביצוע פרוייקט הגמר בהיקף של 3 יח"ל ושל 5 יח"ל:

1. [הגדרת דרישות פרויקט הגמר 3 יח"ל ו5 יח"ל לסרט עלילתי](#)

2. [הגדרת דרישות פרויקט הגמר 3 יח"ל ו5 יח"ל לסרט תיעודי](#)

חלק ב

מרכיבי הערכה במחונן לדיווח במרב"ד ל 3 יח"ל ו 5 יח"ל*

- מרכיב 1 : סרט הגמר 30%
- מרכיב 2: 10% פרויקטון י"א *
- מרכיב 3: 20% תיק הפקה -מיומנות מקצועית אישית כפי שבאה לידי ביטוי בתיק ההפקה (פרה פרודקשיון: סקירה ספרותית, תחקיר והשראות, סיור לוקשיינים, וכו')
- מרכיב 4: 20% מיומנות מקצועית אישית כפי שבאה לידי ביטוי בסרט הגמר.
- מרכיב 5: 10% יצירתיות, נקודת מבט ייחודית ולא שגרתית.
- מרכיב 6: 10% הגנה על הפרוייקט בפני הבוחן הכוללת גם שאלות רוחב הנוגעות להבנת התלמיד את הנושאים שנלמדו בהקשר לפרוייקט הגמר

- שים לב להבחנה בדרישות בין 3 יח"ל לבין 5 יח"ל כפי שהן מופיעות בעמ' 1 של מסמך זה.

מרכיבי הערכה ומשקלם

- 100% ציון בחינה של 3 ו-5 יח"ל יחולק באופן הבא:
- 30% ציון קבוצתי משותף
- 70% ציון אישי.

פירוט המרכיבים

א.ציון קבוצתי משותף

מרכיב מספר 1: סרט הגמר 30% -

- הציון המשותף נקבע לאחר צפייה בסרט הגמר המייצג את כל חברי הקבוצה.
- את ניקוד הציון יש להקליד במרכיב מספר 1: סרט הגמר.

הציון הקבוצתי מגדיר את איכות הסרט כיצירה שלמה וכוללת של כל חברי הצוות.להלן ההבחנות המגדירות שלוש איכויות של פרויקט גמר: פרויקט מצטיין, פרויקט בנוני, פרויקט חלש.

ההבחנה לסרט גמר מצטיין טווח ציונים: 85-95

מאפיינים צורניים

1. חוויה קולנועית - פרויקט הגמר חף מכשלים טכניים בצורה מוחלטת ומאפשר כניסה לעולם הסיפור בצורה חלקה.
2. נקודת מבט ברורה - יש גיבור לסרט/סצנה והסיפור מסופר באמצעות כלים קולנועיים (מצלמה, סאונד, עריכה) דרך נקודת מבטו הרגשית.
3. קומפוזיציות - עולמה הפנימי של הדמות מועבר באמצעות צילום מדויק (מערכת היחסים בינו לבין הסביבה, עומק שדה וכו')

משרד החינוך
המינהל למדע ולטכנולוגיה
הפיקוח על מגמת טכנולוגיות תקשורת

4. מיזנסצנה בין דמויות הסרט.
5. לוקיישנים וארט משמשים כדמויות משנה בסרט בכדי להעביר פרט נוסף על עולמה הפנימי של הדמות.
6. בקיא בחוקי הז'אנר ונאמן להם (או שובר אותם מבחירה מודעת)
7. קונפסט בשפה הקולנועית - צילום, עריכה, סאונד, בימוי

מאפיינים תכניים

1. חוויה רגשית - כניסה לעולמו הפנימי של גיבור הסרט והזדהות עם מכשוליו, בחירותיו והשלכותיהם.
2. מבנה דרמטי מדויק - גיבור עם רצון, מכשולים בדרך ובין אם ישיג את מושא רצונו או לא, יעבור שינוי.
3. חיבור נכון בין תוכן הסרט לצורתו.
 - א. בחירת הז'אנר המדויק
 - ב. בחירת הלוקשיינים המשמשים כדמות נוספת בסיפור ולא כמשהו ניטרליי וחסר משמעות
 - ג. תנועות מצלמה.

דוגמא ל**סרט מצטיין**

סרט גמר בינוני

טווח ציונים: 70-85

- סרט בינוני, אינו מצטיין ואינו חלש, אלא סרטים הנמצאים בטווח של השניים. יתכן ויהיו בו דברים טובים ובו זמנית נקודות טעונות לשיפור. בכדי לתת הערכה לסרט, יש לבחון ולבדוק להיכן הוא סמוך יותר. במידה וסך נקודות השיפור עולה על סך הדברים הטובים הציון יהיה 77 ומטה (משתנה לפי כמות הנקודות לשיפור)
- במידה וסך הנקודות החיוביות עולה על סך נקודות השיפור הציון יהיה 77 ומעלה (משתנה לפי כמות הנקודות החיוביות)
- במידה ויש איזון בין הנקודות, הסרט ציון הסרט יהיה 77.

סרט גמר חלש

טווח ציונים: 55-70

מאפיינים צורניים

1. כשלים טכניים בסיסיים:
 - (א) בעיות סאונד: לא שומעים או לחלופין דיסטורשיין בהקלטה
 - (ב) חשיפה לא נכונה של הצמצם: תמונה כהה או שרופה
2. בחירות אקראיות ללא משמעות
 - (א) לוקיישן שאינו משרת את תוכן הסרט. (ובמקרים חריגים אינו קשור כלל לתוכן הסצנה)
 - (ב) מעברים בין צילום כתף לחצובה מסיבות פרקטיות בלבד. (החצובה לא נכנסה ללוקיישן, הייתה תפוסה וכו')

משרד החינוך
המינהל למדע ולטכנולוגיה
הפיקוח על מגמת טכנולוגיות תקשורת

- ג) קצב עריכה שאינו מתאים לז'אנר בו מתקיים הסרט, למשל חיתוכים מהירים בדרמה, הילוך מהיר/איטי.
3. קליפי - כמות מפורזת של שירים בסרט קצר (בעיקר בכדי לייצר רגש מלאכותי או לפתור בעיות בעריכה)
4. סרט ללא שוטינג - כיסוי הסצנה ממספר זוויות, אין בחירות בימוי, אין נקודת מבט.
5. פער בין תוכן הסיפור (רגש) לצורתו, למשל: סצנה רגשית מצולמת ברובה מהצד (יש לשים לב שמדובר באקראיות ולא בחירה מודעת ואומנותית של התלמיד)
6. דוקומנטרי, ראיון מתמשך בשוט אחד עם יציאה לאינסרטים מדי פעם.

מאפיינים תכניים

1. ללא סצנות דרמטיות, אלא רק אינפורמטיביות בלבד. (מבנה סצנה דרמטית: מיני סיפור-גיבור הסצנה עם רצון ברור ומכשול להשיגו)
2. סרט זכרון, כתבה או כל מבנה אחר שאינו מבעל מבנה דרמטי (מבנה הסרט הדרמטי הקלאסי - גיבור מתחיל כ-A, אירוע מחולל מפר את האיזון בחיו ומוליד את הרצון להחזיר את השגרה לחייו, הוא מנסה לעשות זאת כשהוא מלווה במכשולים רבים עד לרגע שיא הסרט בו לראשונה יש לו הזדמנות אמיתית להחזיר את האיזון {מה שנולד באירוע מחולל מוביל לסצנת השיא} בין אם יצליח להשיב את האיזון לחיו או לא, הגיבור יסיים את הסרט כ-B, שינוי של הדמות).
3. * דוקומנטרי, ראיונות מתמשכים על אירועים שהתרחשו בעבר (הדרמה התרחשה מחוץ למסך

מרכיב ב ציון אישי-70% מסך הציון הבחניה הסופי.

הציון האישי ניתן לתלמיד עפ"י תפקידו המקצועי בסרט הגמר ועפ"י תרומתו בכל אחד משלבי ההפקה:

פּרָה -פרודקשיין (pre production)
פרודקשיין (production)
פּוּסֵט - פרודקשיין (post production)

סך הציון מחולק עפ"י המרכיבים הבאים:

- מרכיב 2: 10% פרויקטון י'א
- מרכיב 3: 20% תיק הפקה -מיומנות מקצועית אישית כפי שבאה לידי ביטוי בתיק ההפקה (פרה פרודקשיין: סקירה ספרותית, תחקיר והשראות, סיור לוקשיינים, וכו')
- מרכיב 4: 20% מיומנות מקצועית אישית כפי שבאה לידי ביטוי בסרט הגמר.
- מרכיב 5: 10% יצירתיות, נקודת מבט ייחודית ולא שגרתית.
- מרכיב 6: 10% הגנה על הפרוייקט בפני הבוחן הכוללת גם שאלות רוחב הנוגעות להבנת התלמיד את הנושאים שנלמדו בהקשר לפרוייקט הגמר

מרכיב 2: 10% פרויקטון י'א

במהלך שנת הלימודים בכיתה י'א נדרשים תלמידי המגמה להפיק פרויקט סרט גמר קצר הנקרא פרויקטון. מטרת הפרוייקטון היא להרחיב את יכולתם ונסיונם של התלמידים בהפקה לקראת ההפקה של סרט הגמר בכיתה י'ב. בנוסף באמצעות הפרוייקטון יוכל רכז המגמה להעריך את תפקוד התלמידים ולהפיק לקחים לקראת פרויקט הגמר בי'ב.

מומלץ שההפקה וההכנות יידמו ככל האפשר את דרישות פרויקט הגמר של כיתה י'ב, בכדי שהתלמיד ידע ויבין מה נדרש ממנו בבואו להפיק את פרויקט הגמר. בנוסף מומלץ שנושא הפרוייקטון בי'א ישמש כהרחבה לקראת הפרוייקט בכיתה י'ב וכך ההכנה לקראת פרויקטית אינה רק מתודית אלא גם קונספטואלית

1. [הגדרת דרישות הפרוייקטון](#)

שימו לב: במקרים של פער מעל ל-20 נקודות בין ציון הסרט בי'ב לבין הפרויקטון, ציון הפרויקטון הניתן ע"י רכז המגמה מתבטל והתלמידים יקבלו ציון של 55 נקודות ברכיב זה.

מרכיב 3: 20% תיק הפקה

תיק ההפקה מהווה חלק אינטגרלי מהפקת הסרט (ומכאן שמו) אין לכתוב את תיק ההפקה לאחר הצילומים או לראות בו מטלה המוגשת לצד הסרט. תיק ההפקה אינו נועד לבחון, אלא מצביע על אבני דרך להכנה מקצועית של התלמיד לקראת צילומי פרויקט הגמר

המרכיבים אשר תיק ההפקה צריך להכיל הם:

1. סקירה ספרותית ופילמוגרפית (תחקיר על סגנון הסרט)
2. פילמוגרפיה וניתוחה
3. דוגמאות יישום בסרט הגמר
4. סיור לוקשיינים
5. פלור פלאן
6. שוטינג
7. ברייק-דאון
8. קול - שיט

בסרט התיעודי יתווספו גם המרכיבים הבאים:

1. תחקיר דמות
2. תחקיר נושא
3. תחקיר שטח

תיק הפקה "מצטיין"

טווח ציונים: 85-95

מכיל את כל המרכיבים כפי שצוינו מעלה ותרומתם באה לידי ביטוי בצורה מקצועית וישירה על ההפקה ועל סרט הגמר.

למשל:

משרד החינוך
המינהל למדע ולטכנולוגיה
הפיקוח על מגמת טכנולוגיות תקשורת

- השוטינג שבתיק ההפקה תואם את השוטינג המוצג בסרט.
- ניהול הסט לפי לוח הזמנים הכתוב בתיק ההפקה
- בחירת סגנון ושפת הסרט בעקבות הסקירה הספרותית

תיק הפקה "בינוני"

טווח ציונים: 70-85

תיק הפקה חלש

טווח ציונים: 55-70

החיבור בין תיק ההפקה לסרט הגמר כמעט ואינו קיים ומכיל בצורה חלקית את המרכיבים כפי שצוינו מעלה.

למשל:

הכנת לו"ז צילומים בידי המפיק אך כלל לא התנהלו לפיה.
הכנת שוטינג וברייקדאון שלא תואמים את סרט הגמר.

מרכיב 4: 20% מיומנות מקצועית אישית

מיומנותו המקצועית תקבע בהתאמה לפי יכולת התלמיד לענות על השאלות על פי תפקידו בפרויקט הגמר.

במאי

1. מהו נושא הסרט ?
2. מהו סגנון הבימוי המוביל של הסרט ?
3. מה היו השיקולים בבחירת אתרי הצילום?
4. כיצד התנהל תהליך הדרכת השחקנים
5. כיצד מתרגמים תסריט (מילה כתובה) לתמונה ?

משרד החינוך
המינהל למדע ולטכנולוגיה
הפיקוח על מגמת טכנולוגיות תקשורת

6. מהי מערכת היחסים העוברת בין הדמויות המופיעות בסצנה וכיצד הצלחת לייצר אותה?
7. הבא דוגמא לרגש מוביל באחת מסצנות הסרט וכיצד ייצרת אותה ?
8. הבא דוגמא להעמדת דמויות בשוט ומשמעותה
9. הבא דוגמא מאיזו נקודת מבט מסופרת הסצנה וכיצד הדבר השפיע על השוטינג ?

צלם

1. מהו סגנון הצילום המוביל של הסרט (תזזיתי, מקובע, footage finding, מוקומנטרי וכו') ומדוע ?
2. הבא דוגמא לרגש המוביל של הסצנה וכיצד המצלמה עוזרת לבטא רגש זה ?
3. מהי משמעות התאורה בסצנה ? (האם היא מייצרת תחושה כלשהי)
4. במידה ויש תנועות מצלמה, מה מטרתן וכיצד הן תורמות ?
5. כיצד התנהל הדיאלוג בינך לבין הבמאי בעת כתיבת השוטינג ?
6. הבא דוגמא לשוט שפסלת ומדוע ?
7. הבא דוגמא ללוקיישן שפסלת ומדוע ?
8. למה לדעתך צריך סיור לוקיישנים ?
9. למה לדעתך צריך פלור-פלן ?

מפיק

1. מהו תפקיד המפיק ?
2. הבא דוגמא להחלטות הפקתיות אשר השפיעו על הסרט ?
3. הבא דוגמא למכשול שקרה בעת ההפקה וכיצד התמודדת עימו ?
4. מדוע צריך להכין ברייק-דאון ?
5. מה ההבדל בין ברייק דאון לקול-שיט ?
6. כיצד בונים לוח זמנים ליום צילום ?
7. האם אתה מרגיש שהצלחת לייעל את ההפקה והבא דוגמא לכך
8. הבא דוגמא ללוקיישן שפסלת ומדוע ?
9. מדוע מפיק צריך להיות בסיור לוקשיינים ?

עורך

משרד החינוך
המינהל למדע ולטכנולוגיה
הפיקוח על מגמת טכנולוגיות תקשורת

1. מהו תפקיד העורך לדעתך ?
2. אילו שוטים ירדו בעריכה ומדוע ?
3. בחר סצנה והסבר מה היו השיקולים בקצב עריכת הסצנה.

מרכיב 5: 10% יצירתיות, נקודת מבט עקבית, מנומקת ואחידה.

לאחר שבמרכיב מספר 4 נמדדה הערכותו המקצועית של התלמיד בכל שלבי ההפקה, מרכיב 5 מעריך את יכולת היצירתיות וההבנה הקולנועית של התלמיד. כלומר לא רק איש טכני מקצועי, אלא הבנת השפה הקולנועית.

פרופיל תלמיד מצטיין

טווח ציונים: 85-95

1. בקיא בחומר הנלמד.
2. מבטא את רעיונותיו בשפה מקצועית
3. מעז בתפקידו המקצועי לנסות דברים (גם אם לא הצליח)
4. חוקר
5. מביע עניין בתחום ומגלה סקרנות המתבטאת בצפייה עצמאית של סרטים וקריאת חומר בנושא.

משרד החינוך
המינהל למדע ולטכנולוגיה
הפיקוח על מגמת טכנולוגיות תקשורת

6. החלטותיו המקצועיות מנומקות ומושכלות.
7. מיישם בפרויקט הגמר נקודת מבט עקבית
8. מיישם בפרויקט הגמר קונספט עקבי.

פרופיל תלמיד בינוני

טווח ציונים: 70-85

אינו מצטיין ואינו חלש, אלא תלמידים הנמצאים בטווח של השניים. יתכן ויהיו בו דברים טובים ובו זמנית נקודות טעונות לשיפור. במידה וסך נקודות השיפור עולה על סך הדברים הטובים הציון יהיה 77 ומטה (משתנה לפי כמות הנקודות לשיפור) במידה וסך הנקודות החיוביות עולה על סך נקודות השיפור הציון יהיה 77 ומעלה (משתנה לפי כמות הנקודות החיוביות) במידה ויש איזון בין הנקודות, הסרט ציון הסרט יהיה 77.

פרופיל תלמיד חלש

טווח ציונים: 55-70

1. אינו מכיר כלל את השפה המקצועית של תפקידו.
2. החלטותיו המקצועיות אקראיות.
3. לא נערך כלל להפקה.
4. מעורבתו בפרויקט הגמר מינימליסטית.
5. לעתים רואה לראשונה את הסרט עם הבוחן.

מרכיב 6: 10% הגנה על הפרויקט

כל איש צוות הניגש לפרויקט הגמר יהיה חייב לגלות שליטה במושגים בסיסיים במקצועות ההפקה השימוש במושגים בעת השיחה עם הבוחן, אשר התלמיד יתבקש להפנות לדוגמאות לשימוש חלק מהמושגים בפרויקט הגמר עצמו.

רשימת מושגי חובה לבחינה בפרוייקטי הגמר בהפקות קולנוע ובתקשורת בכיתה י"ב

צילום ותאורה

Foreground-background

משרד החינוך
המינהל למדע ולטכנולוגיה
הפיקוח על מגמת טכנולוגיות תקשורת

אור וצל
עומק שדה
צמצם
מהירות תריס
פריים
צבעוניות ועיצוב הפריים
פרספקטיבה וזוויות צילום
עדשה רחבה /עדשה צרה
תאורה קשה ורכה
סוגי פנסים
שוט
תנועת מצלמה
צילום בחצובה / צילום כתף

בימוי

מיזנסצינה(העמדה)
סצינה
סיקוונס
Floor Plan
המשכיות
בחירת זוויות צילום
שלושת שלבי ההפקה והנחיית כל אנשי הצוות
"האצבע המורה של הבמאי"- היכולת וחובה לנמק כל החלטה

תסריטאות

תסריט/תחקיר
פרוטגוניסט /אנטגוניסט/קונפליקט/ארוע מחולל
דמות הגיבור ונקודת המבט
סצנות

טריטמנט

הפקה

Breakdown

לוקיישן

תיק הפקה החל משלב התסריט

עיצוב פס קול

Room ton

עיצוב פס קול ותיכנון האופי והסגנון שיעניק פס הקול לסרט

עריכת פס הקול

סאונד דיאגטי ואדיאגטי

סינק

סוגי מיקופונים והשימוש בהם

עריכה

תסריט עריכה בתעודי

המשכיות

נקודת מבט

Cut

עריכה צולבת

Jump cut

מונטאז'

ארגון הסצנות- לקביעת המבנה הדרמטי של הסרט

מעבר מסצנה לסצינה והמשכיות

לוגינג

קצב

משרד החינוך
המינהל למדע ולטכנולוגיה
הפיקוח על מגמת טכנולוגיות תקשורת